

سرابِ برج‌ام

جامع‌ترین اثر در نقد و بررسی برج‌ام
و پیامدهای آن از منظر نخبگان کشور

به کوشش: حسین ایزدی، منصور شریفی
کاری از دفتر مطالعات گفتمان انقلاب اسلامی

سرابِ برجام

سراب، حسین، ۱۳۶۵، گردآورنده | عنوان و نام پدیدآور: سرابِ برجام، جامع‌ترین اثر در نقد سیاسی برجام و پیامدهای منفی آن از نظر نخبگان کشور؛ به کوشش حسین ایزدی، منصور شریفی، دکتر دفتر مطالعات گفتمان انقلاب اسلامی، مشخصات نشر: قم، نشر شهید کاظمی، ۱۳۹۵، مشخصات ظاهری: ۷۲۲ ص، مصور، عکس: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۵-۰۰۰-۲۲۰۰۰ | وضعیت فهرست نویسی: فیبا | یادداشت: کتابنامه: ص ۲۱۱-۷۲۲، عنوان دیگر: جامع‌ترین اثر در نقد و بررسی برجام و پیامدهای منفی آن از نظر نخبگان کشور | موضوع: برجام، جامع اقدام مشترک، ۲۰۱۵م، ۱۴ ژوئیه | موضوع: ۲۰۱۵-۲۰۲۵ Comprehensive Plan of Action | موضوع: ارزیابی امنی -- ایران -- سیاست دولت | موضوع: Iran -- Government policy -- Nuclear energy | موضوع: حل مسالمت‌آمیز اختلاف‌های بین‌المللی | موضوع: Pacific settlement of international disputes | موضوع: ایران -- روابط خارجی -- قرن ۲۱ | موضوع: Foreign relations -- Iran -- ۲۱st century | موضوع: ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۱ | موضوع: Politics and government -- Iran -- ۲۱st century | رده بندی دیویی: ۳۵۵ | رده بندی کنگره: ۳۱۹۵ س ۴۱۹۲ الف / KZ۵۶۷۵ | شناسه افزوده: شریفی، منصور، گردآورنده | شناسه افزوده: دفتر مطالعات گفتمان انقلاب اسلامی | شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۱۴۱۴۱۴۱

نویسنده: حسین ایزدی، منصور شریفی
نویسندگان: اول: ۹۵، ۹۵
نویسندگان: دوم: ۹۵، ۹۵
نویسندگان: سوم: ۹۵، ۹۵

چاپ و صحافی: مجتمع چاپ باغری
مدیریت هنری و آماده‌سازی: مؤسسه شهید کاظمی

تمامی حقوق برای نشر شهید کاظمی محفوظ است

دفتر مرکزی نشر و بخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران،
طبقه اول، فروشگاه ۱۳۱ | شماره تماس: ۰۶-۲۷۸۴۰۸۴۴-۲۵

۳۰۰۱۴۱۴۱۴۱ | سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۴۱۴۱۴۱

http://instagram.com/nashre_shahidkazemi

<https://telegram.me/Nashreshahidkazemi>

عضویت در
باشگاه مخاطبان

نشر

فهرست اجمالی

۲۷	مقدمه دکتر فؤاد ایزدی
۲۹	پیشگفتار
۴۳	فصل اول: فراتر از برجام؛ تحلیل‌هایی راهبردی پیرامون مناسبات «ایران و آمریکا» و برجام
۱۸۷	فصل دوم: کلید نفوذ؛ مذاکرات هسته‌ای در دولت یازدهم از منظر «معماری»
۲۵۵	فصل سوم: در دام برجام؛ «نقد و بررسی برجام از منظر فنی، حقوقی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی، استراتژیک و فقهی»
۴۸۷	فصل چهارم: خسارت محض؛ «برجام از منظر مقامات آمریکایی»
۵۵۹	فصل پنجم: فرجام برجام؛
۵۶۱	بخش اول: گذری بر روزهای پس از برجام
۶۲۱	بخش دوم: برجام از فراز «آفتاب تابان» تا فروز «تقریباً هیچ»
۶۴۵	بخش سوم: فهرست عهد شکنی‌ها و دشمنی‌های آمریکا در پس‌ابرجام
۷۱۱	ضمیمه: کتابشناسی پرونده هسته‌ای در دولت یازدهم
۷۲۳	منابع

فهرست تفصیلی

۲۷	مقدمه
۲۷	مقدمه‌ی دکتر فؤاد اینانی
۲۹	پیشگفتار
۲۹	اعتدال و ما آدراک ما الاعمال ...
۳۰	خطر بازگشت از نیمه‌ی راه ...
۳۳	برجام اسم رمز تغییر ...
۳۳	دیپلماسی اعتدالی، دیپلماسی انفعالی
۳۶	تفسیر تاریخ اسلام در خدمت برجام ...
۳۸	دو دیدگاه کلان، دو مسیر برای ادامه انقلاب ...
۳۹	درباره این اثر:
۴۳	فصل اول: فراتر از برجام: تحلیل‌هایی راهبردی پیرامون سیاست «ایران و آمریکا» و برجام
۴۵	جام زهر
۴۶	پیام حضرت امام خمینی (ره) به مسئولین قتلنامه ۵۹۸
۴۸	انتقام بی‌رحمانه نوکران آمریکا از بخت‌شکنان
۴۹	فلسفه حج تمرین زندگی توحیدی
۵۱	توطئه‌ی آل سعود برای حفظ سیاست‌های استکبار و جلوگیری از نفوذ اسلام ناب
۵۲	و هایت، مروج اسلام آمریکایی و سرمایه داری
۵۳	گسترش نفوذ اسلام در جهان و کم کردن سلطه جهانخواهان هدف سیاست خارجی ما
۵۴	عزت مسلمین در سایه مبارزه با سلطه کفر و شرک جهانی، خصوصاً آمریکا
۵۵	فلسفه اصرار جمهوری اسلامی بر راهپیمایی برائت از مشرکین
۵۶	تحمل مشکلات از سوی ملت ایران برای حفظ اسلام و اصول انقلاب
	لزوم تأسیس بسیج بزرگ سربازان اسلام برای جنگ بدون مرز

- تداوم مبارزه‌ی ما با شرک و کفر تا نابودی آن‌ها
 اساس سیاست ما در برابر بیگانگان
 جمهوری اسلامی پناهگاه مسلمانان آزاده جهان و دژ نظامی و آسیب ناپذیر سربازان اسلام
 اقتدای ملت‌ها و آیندگان به راه شهیدان جنگ ما
 لزوم جلوگیری از بازگشت ساکتین و قاعدین دوران جنگ به صحنه
 قبول قطعنامه کشنده‌تر از زهر! صحبت از چراها در وقتی دیگر
 توصیه به جوانان: در سینه داشتن بغض و کینه انقلابی و آمادگی برای مبارزه بزرگ
 لزوم بهره‌گیری از هدایت روحانیت متعهد
 سازش نابیناوری روحانیت واقعی در برابر استکبار
 توصیه مایه‌ای هم به روحانیت متعهد
تحلیل راهبردی مقابل‌نظم رهبری از مناسبات ایران و آمریکا

حسین ایزدی

- شناخت دشمن، نیاز به دشمن‌شناسی
 هدف اساسی دشمن ایجاد فتنه و آشوب است
 سپاه‌های اعمال آمریکا نشانگر سیاست و خصلت
 توهم حل همه مشکلات اقتصادی با تسلیم - قضیه هسته‌ای!
 تداوم مبارزه با استکبار در همه عرصه‌ها
 تصور غلط (امکان آشتی با آمریکا)
 آمریکا کامل‌ترین مصداق استکبار
 آشتی ناپذیری با مستکبرین منطق اسلام و امام
 اگر راه امام را کنار بگذاریم، ملت سیلی خواهد خورد
 راز ماندگاری انقلاب صراحت در برابر دشمنان
 تئوری سازی برای نفی استقلال کشور!
 مأیوس کردن دشمن از خود تنها راه رفع مزاحمت
 اعتماد به صدق وعده الهی از اصول مکتب امام
 مشکل اصلی دشمنان با ذات جمهوری اسلامی و تمدن سازی نه توان هسته‌ای
 هدف آمریکا، ریشه کن کردن و از بین بردن صنعت هسته‌ای
 تجربه‌ی تاریخی، علت بدبینی و غیرقابل اعتماد بودن آمریکا
 عدم تغییر سیاست ما در برابر آمریکا
 اسرائیل روز به روز ناامن‌تر می‌شود!
نابودی ما، هدف دشمن از مذاکرات هسته‌ای!

حجت الاسلام علیرضا پناهیان

- نکته ۱- وجود دشمن را باور کنیم!
 سه تفاوت دشمنی‌های فعلی علیه ما، با شرایط دفاع مقدس
 نکته ۲- ما داریم با «دشمنان خود و بشریت» مذاکره می‌کنیم

- نکته ۳- هدف ما و هدف دشمن ما از مذاکره چیست؟ هدف واقعی ما از مذاکرات، تأمین منافعی است ۹۲
- نکته ۴- اگر به توافق نمی‌رسیدیم، تحریم‌ها فرو می‌پاشید ۹۴
- نکته ۵- خدا هست / اصل و فرع جریان دشمنی دشمنان را خدا برای «امتحان ما» طراحی کرده ۹۶
- نکته ۶- بین این مذاکره و قطعنامه ۵۹۸ تفاوت‌های فاحشی وجود دارد ۹۷
- اهداف راهبردی ایالات متحده از مذاکرات هسته‌ای ۱۰۱**

حجت الاسلام منتصور شریفی

۱. مدیریت قدرت منطقه‌ای ایران ۱۰۱
 ۲. بازسازی الگوی فروپاشی شوروی در ایران ۱۰۹
 ۳. تقویت جریان غرب‌گرا ۱۱۲
 ۴. تقویت رژیم نظامی ۱۱۵
 ۵. توقف جریان صدها سال ۱۱۷
 ۶. هضم اقتصاد ایران در سامان جهانی ۱۱۹
 ۷. احیای سنت رهبری آمریکا ۱۲۱
 ۸. تحدید توان موشکی و تسلیحاتی ایران ۱۲۲
 ۹. حفظ اجماع جهانی علیه ایران ۱۲۶
 ۱۰. برچیدن صنعت هسته‌ای ۱۲۸
 ۱۱. تأمین امنیت اسرائیل ۱۳۱
- توافق هسته‌ای و خطر مک‌دونالدیزه شدن ۱۳۵**

دکتر احمد نادری

- یکم- امر فرهنگی از نظر مکتب فرانکفورت ۱۳۵
 - دوم- جهانی شدن، فرهنگ مصرفی و فرهنگ آمریکایی ۱۳۷
 - سوم- مک‌دونالد، سمبل مصرف‌گرایی و فرهنگ آمریکایی ۱۳۸
 - چهارم- انقلاب اسلامی و مقاومت ۱۳۹
 - پنجم- مک‌دونالدیزه شدن انقلاب؟ ۱۴۰
- دوره‌یافت و یک رویکرد: این است نتیجه خوش‌بینی در مذاکره با شیطان ۱۴۲**

دکتر رضا سیمیر

- دوره‌یافت متقابل در مذاکرات ۱۴۲
 - رویکرد مذاکره در دوره‌یافت متفاوت ۱۴۵
 - استفاده از قدرت در رویکرد مذاکره ۱۴۶
 - کاربست رویکرد قدرت در فرایند مذاکرات ۱۴۶
 - جمع‌بندی ۱۴۷
- «ایران، کلید معمای فروپاشی و بازسازی قدرت آمریکا» ۱۴۹**

دکتر سعدالله زارعی

- بر قدرت، رموز بقا و فنا ۱۵۰

- تحلیل‌های غیرمستند ۱۵۲
خط‌عادی‌سازی روابط با ایران ۱۵۳
رابطه سیاسی، تهاجم منطقه‌ای ۱۵۴
تحلیلی از رابطه‌ی پروژه نفوذ و برجام ۱۵۶

گفت و گو با دکتر شهریار زرشناس

- از سال ۶۸ برای تهاجم فرهنگی دشمن اتوبان باز کردیم ۱۵۸
سخت‌ان برخی آقایان معادل همان عبارت از سوی خورشچف در شوروی است ۱۵۸
خورشچف می‌گفت ما می‌خواهیم با دنیا همزیستی کنیم و وارد مسابقه اقتصادی شویم ۱۵۹
آمریکا زمانی سراغ یک کشور مستقل می‌رود که بداند در آن کشور زمینه نفوذ وجود دارد ۱۵۹
دموکرات‌مسلمان‌ها در ایران الگوی بالاتر از مالزی ندارند ۱۶۱
می‌خواهند به مردم القا کنند کسی در جهان با شما دشمنی ندارد ۱۶۳
کل تیراهای کتاب‌های گنجی تهاجرانی چگونه به فروش می‌رفت؟! ۱۶۵
تغییر فضای ذهنی جامعه را هرگز نمی‌توان برای غرب مهم‌تر است ۱۶۵
اگر وزارت ارشاد به دست نتواند این فضای فضا، فرهنگی کشور اینگونه تحت نفوذ قرار نمی‌گرفت ۱۶۶
تحرکات روانی برای مقابله با جریان‌های فاسد نیست، ایستادگی واقعی می‌خواهد ۱۶۷
بر روی آمدن سرمایه خارجی حساب کرده‌اند و بگویند بدون ورود آن وضع ما تغییر نمی‌کند. ۱۶۷
رونق اقتصادی با حضور شرکت‌های خارجی خصوصی و فقر بی‌عدالتی ندارد ۱۶۸
اگر بیش نیاز زندگی راحت اقتصادی، وابستگی بود آن ... ۱۶۹
نقد پدر علم حقوق بر «برجام» ایران و آمریکا در سال ۱۳۵ ۱۷۱

دکتر ناصر کاویان

- شش ایزود از تجربه بی‌اعتمادی ایرانی‌ها به آمریکا ۱۷۶

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری

- ایزود اول: نحوه‌ی ورود آمریکایی‌ها به ایران ۱۷۶
ایزود دوم: سلطنت برای ایران از هر نظام دیگری بهتر است! ۱۷۷
ایزود سوم: پیشانی‌آلوده‌ی آمریکا و کودتای ننگین ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ ۱۷۸
ایزود چهارم: جزیره‌ی ثبات صنعت تسلیحاتی آمریکا ۱۷۹
ایزود پنجم: ملی کردن صنعت هسته‌ای ایران ۱۸۰
ایزود ششم، آخرین درس: آمریکا تغییری نمی‌کند ۱۸۱
نتیجه ۱۸۳

- تحلیلی بر تحلیل ون‌دی شرم‌ن از حسن روحانی ۱۸۴

مهدی محمدی

- فصل دوم: کلید نفوذ: «مذاکرات هسته‌ای در دولت یازدهم از منظر مقام معظم رهبری» ۱۸۷

۱۸۸

اشاره:

تدابیر سه‌گانه مقام معظم رهبری پیرامون مذاکرات

۱۸۹

محمد حسن جعفرزاده

- تدبیر اول (قبل از سال ۹۲): مذاکره مشکلی را حل نمی‌کند
تدبیر دوم (قبل از دولت یازدهم): به مذاکره خوشبین نیستیم؛ اما مخالفتی ندارم
تدبیر سوم (بعد از دولت یازدهم): مذاکره در چارچوب نرمش قهرمانانه
خطوط قرمز مذاکرات در بیانات رهبر معظم انقلاب

طلحه مجاهد شهید مهدی مطلبی

- حرف بنده! از خودم بشتوید
۱. مذاکره فقط بر دایره مسائل هسته‌ای مجاز است!
۲. مذاکرات فقط تا سطح وزارت خارجه مجاز است!
۳. حرکت علمی هسته‌ای باید متوقف و یا حتی کند شود!
۴. هیچ یک از درس‌وردهای هسته‌ای کشور نباید تعطیل شود!
۵. با محدودیت‌های بی‌محدت محارم
۶. روابط اژانس با ایران باید بادی گردد!
۷. لغو تحریم‌ها نباید منوط به اجرای تعهدات ایران باشد
۸. با موکول کردن هر اقدامی به گزاری اژانس خیال نرود!
۹. نباید به بهانه نظارت وارد حریم امنیتی دفاع کشور شوند!
۱۰. اجازه بازرسی از مراکز نظامی و مصاحبه با دانشمندان اژانس ندهیم
۱۱. نیاز قطعی کشور ۱۹۰ هزار سواست!
۱۲. تحقیق و توسعه باید حفظ شود!
۱۳. فردو باید حفظ گردد!
۱۴. «عزت»، «احترام»، «منافع» و «پیشرفت» ملت ایران در توافق باید حفظ گردد!
۱۵. جزئیات و کلیات توافق نهایی باید در یک جلسه واحد توافق شود!
۱۶. همه‌ی تحریم‌ها باید در روز امضای توافق، لغو شود
۱۷. مفاد توافق نهایی باید روشن، واضح و غیر قابل تفسیر و تاویل باشد!
۱۸. رفع تحریم‌ها باید بدون هیچ فاصله‌ای در هنگام رسیدن به توافق انجام شود!
۱۹. جمهوری اسلامی نباید زیر بار اقدامات بازگشت ناپذیر برود!
۲۰. نباید توسعه دفاعی کشور را متوقف کنند!
۲۱. حمایت ما از مقاومت در نقاط جهان نباید مورد خدشه قرار گیرد!
رابطه‌ی «مذاکره و نفوذ» از منظر مقام معظم رهبری

حسین ابیزدی

- مذاکره آمریکا با ایران یعنی نفوذ
مذاکره وسیله است برای نفوذ
مفهوم‌شناسی و انواع نفوذ

۲۱۹	مستولان، هدف نفوذ
۲۲۱	نخیکان، آماج نفوذ
۲۲۱	نقشه امریکا برای نفوذ در پسا برجام
۲۲۲	نفوذ، جنگ نرم
۲۲۳	نفوذ فردی
۲۲۴	نفوذ جریانی
۲۲۵	اهداف خطرناک دستگاه‌های استکباری برای نفوذ در منطقه
۲۲۶	دشمن دنیال نفوذی بلندمدت در منطقه
۲۲۶	نفوذ، حمله همه‌جانبه‌ی فرهنگی، سیاسی، اعتقادی
۲۲۷	دشمنی استکبار با نیروهای انقلابی به عنوان سدهای نفوذ
۲۲۷	مقابله با نفوذ، دستوری قانونی
۲۲۸	در مقابل نفوذ دشمن، همه‌تدابیر باید به‌کار رود
۲۲۹	تحلیل راهبردی مشهور علم بر سر از دوران پسا برجام
۲۲۹	سیاست امریکا در قبال ایران در دوران پسا برجام، قرار دادن ایران بر سربیک دوراهی
۲۳۰	عبور از خطوط قرمز در توافق هسته‌ای
۲۳۱	انتقاد شدید از طرح برجام ۲ و ۳ و ۴
۲۳۲	مذاکره با امریکا، خسارت محض
۲۳۳	دلایل «دشمن» دانستن امریکا
۲۳۵	نتایج و تبعات مذاکره با آمریکا از منظر مقام معظم رهبری
۲۳۵	۱. آشکار شدن و افزایش دشمنی دشمنان نظام
۲۳۶	۲. افزایش تحریم‌های ظالمانه
۲۳۶	۳. متهم شدن به انفعال و تدبذب
۲۳۷	۴. مطرح شدن توقعات جدید توسط دشمنان
۲۳۸	۵. بی‌فایده و بی‌نتیجه بودن مذاکرات و رفت و آمدهای غربی‌ها به ایران
۲۳۸	۶. بدعهدی امریکا در مذاکرات هسته‌ای و جلوگیری از اجرای تعهدات
۲۳۹	۷. توافق بر روی کاغذ، خدعه و نیرنگ در عمل
۲۴۱	۸. تجربه‌ی مذاکرات هسته‌ای اخیر برای ملت ایران
۲۴۳	بررسی معایب و نقایص برجام از منظر مقام معظم رهبری
۲۴۳	محاسن و نقاط مثبت برجام
۲۴۳	معایب و نقاط ضعف برجام
۲۴۴	برجام، سندی پر از خلل و فرج
۲۴۵	باقی ماندن ساختار تحریم بیمه‌ی نفت‌کش‌ها
۲۴۶	پرداخت امتیازهای نقد در برابر وعده‌های نسیه
۲۴۶	باقی ماندن تحریم‌های بانکی و عدم امکان دسترسی به درآمدهای نفتی

۲۴۶	ضرورت حفظ صنعت هسته‌ای به عنوان یک صنعت راهبردی
۲۴۷	لزوم اقدام متقابل در برابر کارشکنی‌های آمریکا
۲۴۷	دستاوردهای حداقلی برجام، محصول اقتدار و سرمایه‌های گذشته
۲۴۸	تحلیل مقام معظم رهبری از شش ماه اجرای برجام
۲۴۸	اعتراف مسئولین دیپلماسی کشور به عهدشکنی آمریکا در برجام
۲۴۸	برجام هیچ تأثیر ملموسی در زندگی مردم نداشت
۲۴۹	مسئولین می‌گفتند تحریم‌ها یکبارہ برداشته خواهد شد، آیا برداشته شد؟
۲۴۹	برجام، تجربه‌ای بزرگ برای بی‌اعتمادی به آمریکا
۲۴۹	برجام نشان‌دهنده مذاکره با آمریکا در هر مسئله‌ای ست مهلک است
۲۵۰	مسئولین می‌گفتند آمریکا می‌خواهد همه چیز را بگیرد و هیچ چیز ندهد
۲۵۰	آمریکا، مصداق واقعی مستک و شیطان بزرگ
۲۵۱	رفت و آمد تجار خارجی با کنون هیچ فایده‌ای نداشته است
۲۵۲	خسارت‌های محصلان سه ساله برجام «گزارشی از تجربه مذاکرات و پیامدهای آن»
	به روایت پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری
۲۵۲	در مقابل چشم خودمان می‌بینیم
۲۵۳	یک اعتراف نوروزی!
۲۵۴	هفت سین دشمن
۲۵۴	برجام‌هایی برای کم خطرتر کردن ایران

فصل سوم: در دام برجام: «نقد و بررسی برجام از منظر فنی، حقوقی، سیاسی، اقتصادی، امنیتی، استراتژیک و فقهی»

۲۵۵	اشاره:
۲۵۶	
۲۵۷	گزارش تحلیلی کمیسیون ویژه برجام مجلس شورای اسلامی
۲۵۷	الف- مقدمه و نکات کلی گزارش
۲۶۱	ب- بررسی جنبه حقوقی برجام
۲۶۴	ج- بررسی جنبه علمی، فنی و تحقیقاتی برجام
۲۶۸	د- بررسی جنبه‌های دفاعی، امنیتی برجام
۲۷۰	ه- بررسی مسئله اقتصادی به ویژه تحریم‌ها در برجام
۲۷۳	و- بررسی جنبه‌های سیاسی و عمومی
۲۷۵	ز- پیشنهادات:
۲۷۷	روش بررسی و ارزیابی توافق هسته‌ای برای تصمیم‌گیری صحیح

مقاله: دکتر محمد جواد لاریجانی

۲۸۷

بررسی نقاط ضعف برجام و قطعنامه ۲۲۳۱

دکتر محمد جواد لاریجانی

- ۲۸۷ آسیب‌پذیری برجام فراتر از خطوط قرمز است
- ۲۸۷ اولین نقطه آسیب‌پذیری برجام در زمینه سیاسی است
- ۲۸۷ پیشگفتار
- ۲۸۷ برجام به‌گونه‌ای نوشته شده که گویا فقط ایران نشسته تا نگرانی‌های غرب را برطرف کند!
- ۲۸۸ پاسخ به ادعای هاشمی رفسنجانی
- ۲۸۸ اکنون بادکنک روابط با غرب ترکید و معلوم شد داخل باد است
- ۲۸۹ تحول استراتژیک در جمهوری اسلامی پیدا نشده است
- ۲۸۹ دومین زمینه سوءاستفاده جدی از توافق هسته‌ای وین
- ۲۹۰ اگر توافقنا وین، تصویب شد، بهترین کار این است که خودمان غنی‌سازی را برای مدتی تعطیل کنیم
- ۲۹۰ طبق توافق، منابع اورانیوم طبیعی خودمان را از بین برده و تبدیل به زباله می‌کنیم
- ۲۹۰ مجلس باید تصویب کند که هرگونه انهدام یا هدر دادن منابع طبیعی ممنوع است
- ۲۹۱ تکنولوژی دارای یک روح است. نمی‌توانید با آن دستوری برخورد کنید؛ می‌میرد.
- ۲۹۲ برخلاف گفته آقای هاشمی، غرب ما را از ما شفافیت نمی‌خواهند، بلکه تخریب می‌خواهند
- ۲۹۲ مسئله غرب با ما قطعاً شفافیت نیست
- ۲۹۲ اگر بنیاست در راکتور اراک اورانیوم می‌شود کار ببریم نام آب‌سنگین به چه دردمان می‌خورد؟
- ۲۹۲ انهدام قلب راکتور اراک چه معنایی دارد؟
- ۲۹۳ تقاضای برگردن دهلیزهای استوانه راکتور اراک، محال است تحقیر یک ملت است
- ۲۹۴ مگر دیوانه‌ایم که مرکزی که ۸۰ متر زیر زمین است را تبدیل به آزمایشگاه کنیم؟
- ۲۹۵ مطالب مهم درباره ایراد جدی قطعنامه ۲۲۳۱
- ۲۹۵ مسئولان نکات قطعنامه را بدون مقدمه و مؤخره می‌گویند
- ۲۹۶ طبق قطعنامه، آمریکا به هر بهانه‌ای از ایران شکایت کند تحریم با حدود ۳۰ روز علیه ایران برمی‌گردد
- ۲۹۶ شورای امنیت طبق قطعنامه ۲۲۳۱ فقط در حد یک «آخ» گفتن حرف ایران را مجاز نمی‌داند
- ۲۹۷ جالب آنجاست که اگر ایران هم از آمریکا شکایت کند، تحریم‌های ایران برمی‌گردد!!
- ۲۹۷ این بخش از قطعنامه ۲۲۳۱ واقعاً شگفت‌انگیز است
- ۲۹۷ برخی بندهای قطعنامه ۲۲۳۱ معنای سیاسی بسیار خطرناکی دارد
- ۲۹۸ حتی با فرض برداشته شدن تحریم‌ها، سرمایه و تکنولوژی غرب به ایران نمی‌آید
- ۲۹۸ درباره تحریم‌ها گردنه بسیار خطرناکی در توافقنامه وجود دارد
- ۲۹۹ ۸ تا ۱۰ بند قطعنامه ۲۲۳۱ ذیل فصل هفتم منشور سازمان ملل است
- ۳۰۰ می‌خواهند با نشان دادن سراب، اقتصاد ایران را معطل کرده و آسیب‌پذیری ما را بالا ببرند
- ۳۰۰ عبارتی که در برجام و قطعنامه آمده از ما یک عروسک ساخته است
- ۳۰۱ تبیین استراتژیک برجام و رخنه در ساختار قدرت و امنیت جمهوری اسلامی

دکتر حسین عباسی

- ۳۰۱ مقدمه
- ۳۰۲ چهارچوب نظری استراتژی دشمن: پروژه‌ی SSR آمریکا علیه ایران
- ۳۰۴ سابقه

۳۰۵	قاعده نفی سیل
۳۰۵	هرم SSR در ترازشناسی قدرت ملی ایران
۳۰۶	الف - داده
۳۰۷	ب - ستانده
۳۰۸	کاسبان تحریم
۳۰۸	کاسبان پساتحریم
۳۰۹	ج - پیامد
۳۱۰	نتیجه
۳۱۱	گل‌هایی که قطعنامه ۲۲۳۱ به امنیت ملی، اقتدار منطقه‌ای و منافع ملی زده است

دکتر رضا سراج

۳۱۱	مقدمه
۳۱۲	گل اول: الزام ایران به اجرای بی‌سهم از طریق قطعنامه ۲۲۳۱
۳۱۲	گل دوم: باز شدن دست‌آورد در معرعات نظارت‌ها و بازرسی‌ها
۳۱۲	گل سوم: محدودسازی توان‌های امنیتی ایران
۳۱۳	گل چهارم: مکانیسم بازگشت پذیرش تحریم
۳۱۴	گل پنجم: محدودیت برای انتقال تسلیحات
۳۱۴	دیگر مخاطرات قطعنامه ۲۲۳۱
۳۱۵	نتیجه‌گیری
۳۱۶	فرصت سوزی برای پیشرفت هسته‌ای

دکتر فریدون عباسی

۳۲۴	فهرستی از هزینه‌های داده شده در متن برجام (۱۰۵ مورد) و محدودیت پذیرفته در برجام
-----	---

دکتر ابراهیم کارخانه‌ای

۳۲۵	الف - محدودیت‌ها در غنی‌سازی و ذخایر اورانیوم
۳۲۶	ب - محدودیت‌ها در تحقیق و توسعه و ساخت سانتریفیوژها
۳۲۹	ج - محدودیت در آب سنگین اراک و تأسیسات هسته‌ای فردو
۳۳۰	د - تشدید بازرسی و نظارت
۳۳۳	پذیرش ساختار ظالمانه نظام سلطه

سعید یاری

۳۳۳	امضای تهدید بودن ایران توسط خودش نخستین نقطه ضعف مذاکرات هسته‌ای است
۳۳۴	مبنای انقلاب اسلامی، نه شرقی و نه غربی بوده است
۳۳۵	ایران با پذیرفتن این موافقت نامه عملاً ساختار ظالمانه نظام سلطه را پذیرفته است
۳۳۵	مکانیزم رسیدگی به شکایات دست جمهوری اسلامی را بسته است
۳۳۶	شاکله جمع‌بندی مذاکرات هسته‌ای مملو از اصطلاحات دوپهلوی و چند منظوره است
۳۳۶	تشبیه مسیر رو به جلوی ایران در مذاکرات به جاده چالوس

- ۳۳۶ ابهام درباره بازرسی از مناطق ممنوعه ایران
- ۳۳۷ ابهام در موضوع بازجویی از اشخاص و افراد
- ۳۳۷ به رسمیت شناختن حق غنی سازی ایران از نقاط مثبت مذاکرات است
- ۳۳۸ برگشت پذیری به عقب منتج به سلسله خسارت هایی می شود
- ۳۳۹ **توافقی که به نفع ایران نبود!**

دکتر اسفندیار معصومی

- ۳۳۹ توافق هسته ای فعلی به نفع ایران نیست
- ۳۴۰ توافق فعلی به میزان کافی موجب لغو تحریم ها نخواهد شد
- ۳۴۱ چند میلیارد دلار آلوده در جریان مذاکرات یک تیزر تبلیغاتی بود
- ۳۴۱ شرایط مستعدی پس از تحریم
- ۳۴۳ **تشدید وابستگی اقتصادی ایران به برجام، زمینه ساز چالش های امنیتی**

دکتر ابراهیم رزاقی

- ۳۴۶ **تبیین مغایرت برجام با خط مشی تعیین شده از سوی مقام معظم رهبری**

دکتر مظفر نامداری

- ۳۴۶ الف. عدم مشروعیت برجام (مغایرت با خطوط قرمز نظام)
- ۳۴۶ ۱- محدودیت های بلندمدت
- ۳۵۰ ۲- لغو همه تحریم ها در روز امضای توافق
- ۳۵۱ ۳- منوط نشدن لغو تحریم ها به اجرای تعهدات ایران
- ۳۵۲ ۴- مخالفت با موکول کردن هر اقدامی به گزارش آژانس
- ۳۵۳ ۵- ادامه کار تحقیق و توسعه و ساخت و ساز در زمان محدودیت
- ۳۵۵ ۶- مخالفت با نظارت های غیرمتعارف، پرس و جو از دانشمندان، بررسی از مراکز نظامی
- ۳۵۹ ۷- عدم مذاکره در مورد مسائل دفاعی کشور
- ۳۶۱ ۸- عدم بازگشت ناپذیری تعهدات ایران
- ۳۶۳ ۹- عدم پذیرش مذاکره زیر شبح تهدید
- ۳۶۴ ۱۰- دو مرحله ای نشدن مذاکرات گام نهایی
- ۳۶۵ ۱۱- تغییر نیافتن راکتور آب سنگین اراک
- ۳۶۶ ب- مغایرت با برخی مصوبات مجلس
- ۳۶۸ ج- مغایرت با قوانین حقوق بین الملل
- ۳۷۰ **بررسی ابعاد منفی قطعنامه شورای امنیت درباره برجام**

دکتر فواد ایزدی

- ۳۷۵ **مروری گذرا بر مهم ترین نقاط ضعف برجام**

گفت و گو با دکتر فواد ایزدی

- ۳۷۵ تحریم ها صرفاً تعلیق می شود و تنها باید دعا کنیم که برنگردد!
- ۳۷۷ طرف مقابل الزامی به اجرای تعهداتش ندارد ولی ما داریم!

۳۷۸	راه‌های فرار متعدد برای فرار آمریکا از تعهدات
۳۷۹	محدودیت‌ها و بازرسی‌های نامتعارف خدشه به استقلال و پیشرفت کشور
۳۸۱	اختلافات طرف مقابل در روش است نه در هدف
۳۸۲	توهم تعامل با آمریکا همراه با تهدید نظامی!
۳۸۴	بررسی نقاط ضعف بگرام از منظر فقهی
	آیت‌الله علی‌اکبر سیفی مازندرانی
۳۸۴	بخش نخست: مهم‌ترین بندهای بگرام و قطعنامه ۲۲۳۱
۳۸۵	بخش دوم: پیش‌بینی‌های اساسی پیرامون توافق بگرام
۳۸۸	بخش سوم: پاسخ‌های استاد به پرسش‌ها
۳۹۱	بررسی محدودیت‌های اعمال شده بر موشک‌های بالستیک ایران در قطعنامه ۲۲۳۱
	دکتر سید یاسر حبرانیلی
۳۹۷	راز ماده ۲۵ بگرام / یا آمریکا با قوانین ایالتی تحریم‌ها را حفظ می‌کند؟
	دکتر سید یاسر حبرانیلی
۴۰۲	چگونه مصالحه دروغین درباره PMF و استقرار رژیم بازرسی‌های ویژه در ایران می‌انجامد؟
	مهدی محمدی
۴۰۹	پشت پرده تئوری بازرسی‌های نیابتی
	مهدی محمدی
۴۱۲	کیلومترها فراتر از پروتکل‌ها
	مهدی محمدی
۴۱۶	هنوز جوهر توافق خشک نشده ...
	مهدی محمدی
۴۱۹	این نیز گفتنی است ...
	حسین شریعتمداری
۴۲۳	ترمز نباشید، آماده باشید!
	حسین شریعتمداری
۴۲۷	نقض قوانین مربوط به توافقات بین‌المللی در بگرام
	حجت الاسلام حمید رسایی
۴۳۵	سلب حق بازفرآوری، تهدید آینده صنعت هسته‌ای
	محمد شاکری
۴۳۸	گزارش تحلیلی اندیشکده صدق پیرامون سرفصل اشکالات مهم بگرام
	اندیشکده صدق
۴۳۸	۱۰ اشکال اساسی قطعنامه ۲۲۳۱ و تبعات آن برای کشور
۴۴۲	۱۰ اشکال مهم توافق وین در حوزه‌ی غنی‌سازی و تحقیق و توسعه
۴۴۴	۲۰ اشکال مهم توافق وین در حوزه‌ی تحریم‌ها / چرا بگرام منجر به رفع تحریم‌های کشور نمی‌شود؟

واکاوی برجام؛ بررسی ابعاد و پیامدهای برجام در گزارش نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۴۵۶

گزارش کمیته تخصصی نمایندگان مجلس - مرداد ۱۳۹۴

۴۵۶	واکاوی برجام
۴۵۶	مقدمه
۴۶۳	الف - ملاحظات حقوقی برجام و قطعنامه
۴۶۵	ب - قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل
۴۷۰	ملاحظات بر محور تحریم های اقتصادی برجام و انطباق آن با خطوط قرمز نظام
۴۷۳	جمع بندی
۴۷۵	تحلیل عدم اجماع برجام

پایگاه رجانیوز

۴۷۵	مقدمه
۴۷۸	آینده تحریم ها
۴۸۰	بازگشت پذیری تحریم
۴۸۳	آینده صنعت هسته ای ج.ا.ایران
۴۸۵	سوخت هسته ای
۴۸۵	بازقرآوری
۴۸۶	وضعیت موشکی و تسلیحاتی ایران

فصل چهارم: خسارت محض: «برجام از منظر مقامات آمریکایی» ۴۸۷

۴۸۸	اشاره:
۴۸۹	سخنرانی اوپاما پس از جمع بندی مذاکرات هسته ای
۴۸۹	اعمال محدودیت های شدید و بازرسی های بی سابقه
۴۹۰	قروپاشی نظام تحریم ها در صورت عدم توافق
۴۹۰	بهانه های تحریم و مقابله با ایران پس از توافق!
۴۹۲	محدودیت های اعمال شده بر برنامه هسته ای ایران
۴۹۳	امید به ادامه مذاکره با ایران برای برآورده کردن انتظارات آمریکا!
۴۹۴	عدم نگرانی از اظهارات اسد و ایرانی ها درباره توافق
۴۹۴	گزینه ای غیر از توافق نداریم!
۴۹۶	گستره بازرسی ها و امکان دسترسی به سایت های مشکوک
۴۹۷	اعتراف به لزوم لغو تحریم تسلیحاتی مطابق قطعنامه ی قبلی!
۵۰۰	سخنان اوپاما در تماس با گروه های حامی توافق هسته ای
۵۰۰	این یک توافق خوب است
۵۰۱	بازرسی ها مدت ها پس از من هم ادامه دارد
۵۰۲	مخالفان توافق ۲۰ میلیون دلار خرج کردند

۵۰۲	ایران دسترسی‌های لازم را ندهد، تحریم‌ها بازمی‌گردد
۵۰۳	پس از ۱۵ سال، برای اقدام نظامی موقعیت بهتری خواهیم داشت
۵۰۳	توافق هسته‌ای، به معنی پایان رویارویی با ایران نیست
۵۰۴	دست کشیدن ایران از برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای، توهم است
۵۰۵	توافق رد شود، در دنیا بی اعتبار می‌شویم
۵۰۶	سخنان جان کری «وزیر خارجه آمریکا» درباره برجام
۵۱۳	یادداشت وزیر خزانه‌داری آمریکا درباره برجام
۵۱۳	«یادداشت» جک لو وزیر خزانه‌داری آمریکا در روزنامه نیویورک تایمز
۵۱۶	تحلیل «یوبی‌آلبرایت» رئیس موسسه علوم و امنیت آمریکا «از برجام
۵۱۸	لژوم تصویر قانونی جامع در کنگره
۵۲۱	نگرانی‌ها درباره برجام
۵۲۲	ابعاد احتمالی نظامی (MD)
۵۲۴	هدف اصلی برجام
۵۲۷	مشکلات راستی‌آزمایی
۵۲۸	نبود دسترسی مناسب به سایر سیستم‌های مشغول
۵۳۰	ذخایر اورانیوم غنی‌شده با درصد غنی کمتر از ۳۰۶۷ درصد: مسئله استثناء
۵۳۱	ذخایر اورانیوم غنی‌شده با درصد ۲۰۶۷ درصد: اجرای سقف غنی‌سازی
۵۳۳	ذخایر اورانیوم با غنای حدود ۲۰ درصد
۵۳۳	مسائل مربوط به گریز هسته‌ای
۵۳۴	اثرات نصب مجدد سانتریفیوژهای ۲m-IR
۵۳۶	برآورد زمان گریز در سال‌های دهم تا سیزدهم اجرای توافق و برجام
۵۳۷	تعیین مسیر خرید برای ایران
۵۳۹	پشت پرده مذاکرات هسته‌ای از زبان وندی شرمن
۵۳۹	کودتا علیه مصدق سرآغازی اعتمادی بین ایران و آمریکا
۵۴۰	ایران تنها ۱۶۴ سانتریفیوژ داشت
۵۴۰	سانتریفیوژهای ایران به ۹۰۰۰ دستگاه رسید
۵۴۰	کورسوی امید
۵۴۱	سفرهای مخفیانه به عمان و توافق ۴ صفحه‌ای
۵۴۲	فرانسه توافق را به هم زد
۵۴۲	تأثیر روابط شخصی بر پیشرفت مذاکرات
۵۴۳	پیام کری از لندن و جلسه سخت با ظریف
۵۴۴	توثیق از داخل اتاق مذاکره
۵۴۴	هرگز به ایران اعتماد نکردیم
۵۴۵	سوریه دشوارترین مکعب روییک جهان

۵۴۵	امید به تکرار برجام
۵۴۵	ظریف احساسی است
۵۴۶	بهبود روابط مشروط به تغییر رفتار منطقه‌ای ایران
۵۴۶	سپاه با مبالغ‌اندک کارهای زیادی کرده است
۵۴۷	سانتریفیوژهای ایران به ۵۰۰۰ دستگاه کاهش یافت
۵۴۷	تیم روباه نقره‌ای
۵۴۸	گزینه نظامی را از دست نداده‌ایم
۵۴۹	نشست ۱۱ بشکده بروکینگز پیرامون برجام
۵۴۹	برجام حجت نظامی به ایران را سهل‌تر کرد
۵۵۱	اظهارات مسئول تحریم‌های ایران در دولت امریکا
۵۵۱	برجام
۵۵۳	تعهدات ما بر اساس برجام
۵۵۳	تأثیر توافق تاکنون
۵۵۴	تحریم‌های باقی‌مانده
۵۵۷	سند حزب جمهوری خواه امریکا: برجام برای رئیس‌جمهور بعدی الزام‌آور نیست.

۵۵۹ فصل پنجم: فرجام برجام

۵۶۰ اشاره:

۵۶۱	بخش اول: گذری بر روزهای پس از برجام
۵۶۳	نامه رهبرانقلاب به رئیس‌جمهور پیرامون الزامات اجرای برجام
۵۶۷	پاسخ رهبرانقلاب به نامه رئیس‌جمهور درباره سرانجام مذاکرات هسته‌ای
۵۶۹	تحلیل و بررسی نکات نامه مقام معظم رهبری پیرامون برجام

حسین ایزدی

۵۷۰	تأیید برجام با ۲۸ شرط
۵۷۰	عدم تبریک برجام و عدم پیروزی خواندن آن
۵۷۱	به رسمیت شناختن منتقدین برجام و تقدیر از آن‌ها
۵۷۱	تعبیر (مسئله عبرت‌آموز) درباره برجام
۵۷۲	نکات راهبردی درباره نسبت خصمانه امریکا با ایران
۵۷۳	پذیرش برجام با چندین شرط، گویای نقص عملکرد مجلس شورای اسلامی و شخص «علی لاریجانی»
۵۷۴	وصف (محتاطانه) برای مصوبه مجلس درباره برجام
۵۷۴	تأکید و تصریح به ضعیف و غیرمطلوب بودن برجام
۵۷۵	برجام و خطر واردات بی‌رویه و غفلت از اقتصاد مقاومتی
۵۷۶	عوامل واقعی موفقیت نسبی در رسیدن به دستاوردهای حداقلی برجام

- ۵۷۷ پرداخت هزینه‌های سنگین برای رسیدن به برجام
 ۵۷۹ تذکرات کلیدی درباره ضعف‌های فنی متن برجام
 ۵۸۰ بررسی گزارش آژانس انرژی اتمی درباره PMD

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سید محمود نبویان

- ۵۹۰ تاجران برجام

مهدی محمدی

- ۵۹۳ نتایج نظرسنجی‌ها از میزان رضایت مردم از برجام در یک سالگی برجام

مؤسسه ایران‌یل و دانشگاه مرینند

- ۵۹۵ تحلیلی از یک سالگی برجام و پیامدهای آن

گفت‌وگو با فؤاد ایزدی

- ۵۹۵ پرداخت امتیازهای نقدی برای وعده‌های نسیه
 ۵۹۶ آزاد نشدن دارایی‌ها، بلوکه شدن پول
 ۵۹۷ پذیرش سیستم «ماشین» برجام
 ۵۹۷ وضعیت امروز و بدعهدی آمریکایی‌ها مقابل پیش‌بینی بود
 ۵۹۸ دو موضع متضاد در مسئولین دولتی نسبت به برجام
 ۵۹۹ وجود دو خط خبری نسبت به برجام
 ۶۰۰ موضع‌گیری عجیب عراقچی در برابر بیانات مقام معظم رهبری
 ۶۰۰ نقض مکرر برجام و سکوت وزارت خارجه
 ۶۰۱ دولت یازدهم تمام موفقیت خود را به برجام گره زد
 ۶۰۲ مذاکره‌کنندگان وضعیت فعلی را پیش‌بینی نمی‌کردند
 ۶۰۲ تمام داشته‌هایمان را در مذاکرات دادیم ولی مشکلات حل نشد
 ۶۰۳ با وضعیت کنونی شکست برجام چه باید کرد؟
 ۶۰۴ ۷۶ لایحه، طرح و بیانیه ضد ایرانی بعد از برجام
 ۶۰۵ برجام توافقی خوب برای آمریکا و اسرائیل
 ۶۰۶ طراحی دشمن برای از بین بردن اهرم‌های قدرت ایران
 ۶۰۷ برجام زمینه‌ساز تزلزل موقعیت سیاسی ایران در منطقه
 ۶۰۸ فشار عربستان بر ایران پس از برجام
 ۶۰۹ برجام ایران را در موضع ضعف و انفعال بین‌المللی قرار داد
 ۶۱۰ ظریف درک صحیحی از طرف مقابل نداشت
 ۶۱۰ تعامل با آمریکا، هدف دولت یازدهم
 ۶۱۱ دولت یازدهم و تکرار اشتباه قذافی
 ۶۱۲ ظریف راه پیشرفت را در تعامل با آمریکا می‌داند
 ۶۱۲ دولت منافع حزبی را بر منافع ملی ترجیح می‌دهد
 ۶۱۳ پیش‌بینی افزایش فشارهای آمریکا بر ایران

و اکاوی اهداف اصلی دولت یازدهم از مذاکرات هسته‌ای؛ مذاکره بهانه‌ای برای رابطه با امریکا

دکتر حسین کجویان

بخش دوم: برجام از فراز «آفتاب تابان» تا فرود «تقریبا هیچ»

۶۲۲ «گذری بر اعراق دولت پیش از اجرای برجام و اعتراف به شکست پس از اجرای برجام»

۶۲۳ بزرگ برجام

۶۲۳ بخشی از اظهارات روحانی پس از اعلام برجام

۶۲۵ مروری بر مزیف و تمجیدها از برجام

۶۲۹ اعتراف به «تقریبا هیچ»...

۶۲۹ اذعان صالحی به تأخیر غربی‌ها در اجرای تعهدات خود

۶۲۹ واکنش رئیس جمهور به اظهارات الحی

۶۲۹ اظهارات شفاف رئیس کل بانک مرکزی پیرامون برجام

۶۳۱ اذعان هاشمی رفسنجانی به بدعهدی برخی طرف‌ها در اجرای تعهدات

۶۳۲ اعتراف روحانی به عهدشکنی آمریکایی‌ها برای برجام

۶۳۲ اعترافی دیگر از روحانی درباره بدعهدی آمریکا و ناکامی برجام

۶۳۳ وزیر امور خارجه بر ضرورت اجرای تعهدات آمریکایی‌ها تأکید کرد

۶۳۴ اعترافی دیگر از ظریف درباره ناکامی برجام

۶۳۴ آیت‌الله آملی لاریجانی: مذاکره‌کنندگان بدعهدی امریکایی‌ها را دانستند

۶۳۵ اظهارات علی اکبر ولایتی درباره بدعهدی امریکایی‌ها و منقضی شروط هبیری درباره برجام

۶۳۶ ابراز نارضایتی محمد رضا نعمت‌زاده از سرعت عمل اجرای برجام

۶۳۶ دبیر شورای عالی امنیت ملی به کارشکنی‌های آمریکا انتقاد کرد

۶۳۷ اظهارات علی لاریجانی پیرامون عهد شکنی طرف مقابل

۶۳۸ اظهارات محسن رضایی پیرامون سوئیفت، برجام و بدعهدی امریکا

۶۳۸ اعتراضات عضو تیم مذاکره‌کننده

۶۴۰ ابراز نیشیمانی دانشمند برجسته‌ی حامی برجام

۶۴۶ رفتارهای خصمانه‌ی امریکا علیه ایران در دوران پسابرجام

بخش سوم: فهرست عهد شکنی‌ها و دشمنی‌های آمریکا در پسابرجام

۶۴۷ افزایش تهدیدهای نظامی آمریکا پس از برجام

۶۵۰ طرح تحریم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۶۵۳ تحریم‌های جدید علیه ایران، تنها یک روز پس از برجام

۶۵۵ طرح محدودیت ویزا برای تردد سفرکنندگان به ایران

۶۵۷ ۱۲ اقدام ضد ایرانی آمریکا پس از برجام به روایت آمریکایی‌ها

۶۶۰ تمدید «وضعیت اضطراری ملی» و ثابت ماندن ماهیت آمریکا در دوره پسابرجام

۶۶۵	حکم ۱۰/۵ میلیارد دلاری آمریکا علیه ایران!
۶۶۷	بیانیه وزارت خزانه داری آمریکا برای تحریم های جدید موشکی و منطقه ای
۶۷۱	اقدام «امریکا، انگلیس، آلمان و فرانسه» علیه برنامه موشکی ایران
۶۷۳	مصادره ۲ میلیارد دلار از اموال بلوکه شده ایران در آمریکا
۶۷۷	پیش نویس قطعنامه ضد ایرانی کنگره آمریکا به بهانه حضور نظامی ایران در خلیج فارس
۶۷۹	تحریم چند شرکت روسی به دلیل همکاری با ایران
۶۸۰	وزارت خارجه آمریکا، ایران را «اصلی ترین حامی تروریسم در جهان» معرفی کرد
۶۸۱	دستگیری یک ایرانی در آمریکا به اتهام دورزدن تحریم ها
۶۸۳	طرح به باره اسناد نظامی احتمالی برنامه هسته ای ایران PMD
۶۸۵	شرط جدید آمریکا برای برداشتن تحریم ها
۶۸۶	تصویب طرح ممنوعیت فروش هواپیمای بوئینگ به ایران
۶۸۸	تصویب طرح ممنوعیت خرید آب سنگین از ایران
۶۸۹	تصویب دو طرح ضد ایران در کمیته دسترسی ایران به سیستم مالی آمریکا
۶۹۱	افشای روش های آمریکا در جلوگیری از تعلیق واقعی تحریم ها
۶۹۶	۳ گام آمریکا برای نگه داشتن تحریم ها علیه ایران
۷۰۱	تمام طرح های کنگره علیه ایران در دوران ریاست جمهوری باراک اوباما به روایت کنگره آمریکا
۷۰۱	قانون تحریم های ایران
۷۰۶	سایر تحریم های بین المللی یا آمریکایی
۷۰۸	تحریم سنگین و ۲۰ ساله اتحادیه اروپا علیه شرکت ملی نفت ایران

ضمیمه: کتابشناسی پرونده هسته ای در دولت یازدهم

محمد قاطمی

۷۱۳	موضوع، محدوده و شیوه کتابشناسی
۷۱۴	فهرست و معرفی کتاب ها:
۷۱۴	از سعدآباد تا لوزان: تحلیلی بر گذشته، حال و آینده پرونده هسته ای ایران
۷۱۵	انحلال انقلاب در نظام استکباری
۷۱۵	ایران پس از برجام (برنامه جامع اقدام مشترک)
۷۱۶	برجام در تحلیل کلان و خرد
۷۱۷	برجام دروازه نفوذ: بررسی تخصصی متن برجام در ابعاد مختلف
۷۱۷	برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت
۷۱۷	پرونده هسته ای جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد سیاسی یا حقوقی؟
۷۱۸	پرونده هسته ای و ابعاد پیدا و پنهان آن
۷۱۹	توافقنامه ژنو از منظر نخبگان
۷۱۹	جامعه شناسی مذاکرات هسته ای: با تأکید بر پیامدهای آن در حوزه عرفی شدن

- ۷۲۰ جستارهایی در ایران پساتوافق
- ۷۲۱ خط قرمز: بررسی مستند نقض خطوط قرمز در توافق وین و متن برجام
- ۷۲۱ خورشید از غرب طلوع نمی‌کند: از سیر تا پیاز نیم قرن پیرونده فعالیت هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران
- ۷۲۲ راز آنچه مرقوم داشته‌اند...
- ۷۲۳ شام آخر در وین: روایت یک خبرنگار هسته‌ای از مذاکرات ایران با گروه ۵+۱
- ۷۲۴ عقب‌نشینی ممنوع!
- ۷۲۵ قرآن و مذاکرات هسته‌ای
- ۷۲۵ کالبدشکافی ژنو ۳
- ۷۲۶ گام به گام برجام، از آغاز تا فرجام
- ۷۲۶ گام به گام تا برجام
- ۷۲۷ گزارش ناخوانده از سران یک مسیر: بررسی مستند دستاوردهای واقعی تعهدات ۵+۱ در توافق ژنو
- ۷۲۸ مجموعه اسناد مذاکرات هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران با کشورهای ۵+۱
- ۷۲۸ مذاکرات هسته‌ای: از حقوق ژنو
- ۷۲۹ من دیپلمات نیستم من انقلابی‌ام
- ۷۲۹ نقد و بررسی متن توافقنامه ژنو: بیست و سه نکته ژنو از رویا تا واقعیت
- ۷۳۰ هشدار! خطر نفوذ جدی است: مقاله گفتار و تصویری گویای اساتید و کارشناسان فرهنگی - سیاسی
- ۷۳۰ هلی بُرن از پشت میز: اهداف راهبردی ایالات متحده از پیگیری مذاکرات دوجانبه

۷۲۳

منابع

۷۲۳

کتاب

۷۲۳

سایت‌ها

مقدمه

مقدمه‌ای بر فواید ایزدی

۱. برجام امروز به یکی از واژه‌های پرتکرار در ادبیات سیاسی کشور بدل شده است. واژه‌ای که از نخبگان سیاسی کشور گرفته تا مردم کوچه و بازار بارها و بارها آن را تکرار می‌کنند. قرار بود برجام نام دیگری می‌تواند می‌تواند و فتح تاریخی باشد؛ که مایه‌ی دلگرمی توده‌های مردم و باز شدن بندها و زنجیرها، پای اقتصاد ایران باشد تا همه شیرینی آن را تا سال‌های سال در کام خود حس کنند؛ قرار بود برجام باید تا هم چرخ سانتریفیوژها بچرخد، هم چرخ کارخانه‌ها و زندگی مردم؛ قرار بود برجام باید تا مشکل آلودگی هوا و صنعت و تکنولوژی و کارخانه‌های تعطیل و اشتغال جوانان و حتی آب آوردن مردم نمرحل شود؛ قرار بود برجام باید تا رابطه‌ی ما با دنیا (بخوانید آمریکا) بهتر شود و دنیا با ما بهتر سخن بگوید و ...

برجام یک «تجربه‌ی بزرگ تاریخی» است که اگر از آن درس نگیریم، ملت ایران دچار «خسارت‌های محض» فراوانی خواهد شد.

۲. برجام چیست؟ برجام نمود و بروزی از یک تفکر است که در تعامل با فضای بین‌الملل خود را نشان می‌دهد. برجام مبتنی بر «اشتباه در محاسبه‌های کالی» است. برجام تفکری است که «پیشرفت و رشد ملی» را وابسته به بیرون از مرزهای کشور می‌داند. برجام تفکری است که در آن «ظرفیت‌های داخلی» از جایگاه چندانی برخوردار نیستند. برجام می‌داند که به «ما نمی‌توانیم» بیش از «ما می‌توانیم» اعتقاد دارد. شاید بهتر است بگوییم به «ما بدون خارجی‌ها نمی‌توانیم» اعتقاد دارد. برجام تفکری است که دنیا را تنها چند کشور غربی می‌داند؛ و برای ارتباط با آن‌ها از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کند. پس برجام تفکری است که دنیای کوچکی دارد، زیرا دنیای آن، دنیای چند کشور استعمارگر و غارت‌گر بیشتر نیست و صد و اندی کشور دیگر از کشورهای جهان را دنیا نمی‌داند. برجام تفکری است که «عافیت‌طلبی و امتیازدهی گزاف» را بر «مقاومت و کار و تلاش و مجاهدت» مقدم می‌دارد. برجام تفکری است که «پیشرفت» را در «توسعه» با تعریف غربی آن می‌داند؛ پس اساساً در پی «توسعه» است، نه «پیشرفت».

اگر برجام این‌ها است که هست، برجام تفکری خطرناک و پراز آسیب و تهدید برای آینده انقلاب اسلامی است. برجام تفکری است که با مبانی مکتب امام راحل (س) سازگاری ندارد. چرا که بسیاری از اصول این مکتب را نفی می‌کند. با این اوصاف تکرار برجام و سخن از برجام‌های ۲ و ۳ و ۴ و... سخن از «خسارت‌های محض» دیگری است.

۳. هدف دشمن از پیشنهاد و تحمیل «برجام‌های جدید» ایجاد تغییر نرم در رفتار جمهوری اسلامی ایران است. استکبار و در رأس آن امریکا تحمل دیدن کنش گری جدید در دنیای معاصر را ندارد. کشوری که با ادبیات دینی و انقلابی به دیگر ملت‌ها، درس عزت مداری و ایستادگی و استقلال می‌دهد، راه‌های استکبارستیزی را بر سر دست گرفته است؛ هیچ‌گاه برای آن‌ها قابل تحمل و پذیرش نیست. استکبار جهانی، ایرانی را می‌پسندد که اساساً تهی از مبانی و رفتار مکتبی و انقلابی باشد. ایرانی بی‌خطر، عاری از شعارها و عملکرد انقلابی، همسو و همراه یا حداقل غیر معترض به سیاست‌های استکبار جهانی. برجام برای دشمن مدلی کم‌هزینه با دستاوردهای بسیار بالایی است؛ زیرا تنها با مذاکره، بدون شک‌کشی، سنگرهای بزرگی را فتح می‌کند. برجام و مذاکره برای دشمن، ابزاری برای نفوذ و تحمیل خواسته‌ها و در نهایت تغییر رفتار ایران انقلابی و اسلامی است.

۴. برجام، حاکی از یک تفکر است. تفکری که با مبانی انقلاب اسلامی و امام راحل فاصله دارد. تفکری که اگر به آن تن دهیم و دست از مکتب امام برداریم به تعبیر مقام معظم رهبری «سیلی محکم» می‌خوریم. از سوی دیگر عدلی در داخل و خارج در پی تحمیل برجام‌های جدید به کشور هستند. در این شرایط باید با برخورداری غیر احساسی، برجام، مبانی و پیامدهای آن را شناخت و نخبگان این وظیفه‌ی سنگین را دارند که به تبیین زوایای گوناگون تفکر برجامی و روند برجامی‌سازی در کشور بپردازند و رنده‌های مردم را از آن آگاه کنند.

ملت ایران باید بداند تنها راه پیشرفت، اتکا به ظرفیت‌های درونی کشور و انجام دقیق سیاست‌های «اقتصاد مقاومتی» است. چشم دوختن به بیرون از این مرزها هیچ‌گاه مشکل را حل نکرده و نمی‌کند. نگاهی گذرا به تاریخ معاصر ایران و جهان نشان می‌دهد اساساً سرب‌بلندگاه به دنبال پیشرفت و تعالی ما و دیگر ملت‌ها نبوده است و هر تعاملی را بر پایه‌ی منافع خود می‌پسندد.

۵. کتاب پیش روی، به سان یک کتاب مرجع پیرامون برجام است که نه تنها سندی تاریخی برای آیندگان به شمار می‌آید که می‌تواند منبعی مناسب برای تحقیق و پژوهش پیرامون برجام قلمداد شود.

فؤاد ایزدی

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

پائیز ۱۳۹۵

پیشگفتار

اعتدال ما ادرک ما الاعتدال ...

با روی کار آمدن دولت یازدهم، انقلاب اسلامی دوران جدیدی را تجربه کرد. دورانی که سخن از تغییر و اعتدال در سیاست خارجی، اقتصاد و فرهنگ به میان آمد. اعتدال یا همان میانه روی شعار بسیار زیبایی است و کسی نمی تواند به نفی و انکار آن برخیزد، اما اگر در اعتدال، افراط شود و از مبانی و ارزش های نام اعتدال فاصله گرفته شود، دیگر این لفظ از معنای خود تهی شده است.

در روزگار اعتدال، از گوشه و کنار عالم سیاست زمزمه های فاصله گرفتن از مبانی انقلاب خمینی (ره) به گوش می رسد. برخی به نام اعتدال انقلابی بودن را تخطئه کردند و نیروهای انقلابی را افراطی برشمردند. انقلابی بودن با افراطی بودن و غیرمعقول بودن مساوی شمرده شد؛ گویا عده ای از مسیری که انقلاب در پیش گرفته بود ابراز ندامت و پشیمانی داشتند.

رهبری نظام اسلامی که بر اساس قانون اساسی وظیفه تعیین خط کلی و جهت اصلی حرکت نظام را بر عهده دارد، برجسته ترین دیده بان شرایط کشور و اوضاع جهانی است. این دیده بان و راهبر بیدار که تا چند سال پیش از این دولت افق های رسیدن به تمدن اسلامی را ترسیم می کرد و از «پیچ تاریخی» سخن به میان می آورد و ایران و جهان را در «ستانه یک تحول تمدنی قلمداد می کرد و هر روز قطعه ای جدید از قطعات پازل شکل گیری تمدن اسلامی را معرفی می کرد و سخن از سبک زندگی ایرانی- اسلامی، تحول در علوم انسانی، اسلامی سازی علوم انسانی، تدوین سند بنیادین آموزش و پرورش، طراحی الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت و ... به میان می آورد، در این دوران به حفظ بنیان ها، اساس و اصول انقلاب هشدار می دهد و سخن از «تحریف مکتب امام راحل» و خطر و پروژه ی پیچیده «نفوذ» به میان می آورد؛ نه اینکه آن آرمان های بلند را فراموش کرده باشد، بلکه شرایط را به گونه ای می بیند که ریشه ها و اساس ها در خطر است و بدون حفظ مبانی و اصول انقلاب رسیدن به قله ها ناممکن خواهد بود.

این تغییر در ادبیات سیاسی و اولویت‌های اساسی نشان از تغییر در شرایط کلان کشور داشت. در سال‌های پیش، حرکت به سوی تمدن اسلامی چنان پرشتاب و انقلابی و شاداب بود که هرروز گام‌های بلندی در این راستا برداشته می‌شد و رهبری راه‌ها و راهبردهای جدید برای رسیدن به قله را معرفی می‌کردند؛ اما ناگهان شرایط به گونه‌ای رقم خورد که بنیان‌ها و حداقل‌های حرکت انقلاب نیز مورد تردید، خدشه و خطر قرار گرفت. اگر روزی سخن از رسیدن به تمدن اسلامی بود، امروز سخن از حفظ مبانی انقلاب اسلامی و اعتقاد به اصول مکتب امام راحل (ره) در میان است.

خطر بازگشت از نیمه‌ی راه ...

در این دوران رهبری بارها سخن از «تجربه‌ی تاریخی جنگ احد» به میان آوردند که مسلمان در آن روزگار جنگ نیمه راه را به دلیل خطای در محاسبه و ضعف در ایمان باختند. گویی شرایط امروز کشور و برخی واکنش‌ها و خطاهای محاسباتی چنین خطری را گوشزد می‌کند. گویی انقلاب در لحظه‌های حساس تاریخی که در حال شکست دادن نظام سلطه است، در درون خود با عناصری سست‌عنصر، ضعیف و گاهی خائن روبرو است. عناصری که می‌توانند اراده‌های مستحکم ملت را ضعیف و ایده‌های بلند آن‌ها را ناامید کنند و انقلاب را در میانه‌ی راه به ناکامی بکشانند. ایشان در این زمینه فرمودند:

«وقتی انسان مبتلاست به گناه، در یک نقطه‌ی حساس و بزرگراه کم می‌آورد. آیه‌ی قرآن می‌فرماید که: «إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا»^۱ در جنگ احد، آن کسانی که نتوانستند طاقت بیاورند و دشمن در هوای غنیمت آن چنان تپید که فراموش کردند چه مسئولیت حساسی در اختیار آن‌ها بوده و بر عهدی آن‌ها است و جنگ پیروز را به جنگ مغلوب تبدیل کردند، «اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا»؛ این‌ها قبلاً خطاهایی انجام دادند، آن خطاها اینجا خودش را نشان داد. این یک مرحله است یعنی گناه ما موجب می‌شود که در یک نقطه‌ی حساس، در یک نقطه‌ی بزرگراه، نتوانیم تاب بیاوریم، نتوانیم مقاومت کنیم. خب، ما مسئول کشور هستیم؛ از این بنده‌ی حقیر گرفته تا مسئولین دولتی، مسئولین قضائی، مسئولین قوه‌ی مقننه و همین‌طور سلسله مراتب مسئولیت‌ها، همه مسئولیم؛ اگر چنانچه کاری نکنیم که نتیجه آن باشد که «إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ» و پایمان بلغزد و نتوانیم طاقت بیاوریم در آنجایی که باید تاب آورد و طاقت آورد، خطر بزرگی ما را تهدید می‌کند. این یک مرحله است.

مرحله‌ی بالاتر از این و بدتر از این، آن است که ما گاهی خطائی می‌کنیم، آن خطا موجب می‌شود که ما دچار نفاق بشویم؛ یعنی دلمان با زبانمان اختلاف پیدا کند. آیه‌ی شریفه [می‌گوید]: «فَاعْقِبْهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ» [اگر انسان با عهد خدایی در یک جا وفادار نماند و تعهدی را که پیش خدا کرده عمل نکند، این موجب می‌شود که «فَاعْقِبْهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ»؛ البته این یک سازوکار کاملاً منطقی هم دارد که حالا وقت نیست من شرح بدهم که چطور می‌شود یک گناه در یک انسان به نفاق منتهی می‌شود.

از این بالاتر، گاهی اوقات گناه ما و خطای ما و کج‌روی ما موجب می‌شود که -پناه بر خدا- به تکذیب ما نازل الله مبتلا بشویم؛ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ آسَأُوا السَّوْأَى أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ. راه علاج هم مراقبت است. باید مراقبت کنیم؛ باید نظارت کنیم بر خودمان، بر مجموعه‌مان، انگیزه‌مان را افزایش دهیم. کارمان را متراکم‌تر کنیم، پُرکاری، پرهیز از لغزشگاه‌ها، خلاصه در یک جمله تقوا؛ تقوا. خدا -ص- در ماه رمضان [به عنوان] فلسفه و غایت روزه شناخته شده -به همین معنا است.^۲

باینکه سال‌های پیش سخن از «پیش‌تاریخی» بود، یعنی جهان در آستانه‌ی یک تحول تمدنی قرار گرفته است، اما امروز سخن از «پیش‌تاریخی» دیگری است. گویی ملت ایران برای تعیین مسیر آینده‌ی خود در یک دوراهی یا پیش‌تاریخی قرار گرفته است و دشمن درصدد است بر روی این انتخاب اثر مستقیم بگذارد تا آن‌ها را از میم‌های راهی که در پیش گرفته بودند، بازگرداند. دشمن می‌خواهد بگوید انتخاب سال ۵۷ تنها انتخاب بود. برای آسایش و رفاه باید دست از آرمان‌خواهی بردارید. باید با نظام سلطه کنار بیایید. این جملات آشنا است. در دوران اعتدال این تحلیل‌های به‌ظاهر عقلایی را از چهره‌های موجب‌الاعتبار نیز شنیدیم؛ یعنی اکنون دور آن هم‌صدایی است، هم‌صدایی با استکبار و امریکا. مقام معظم رهبری به‌خوبی جریان را رصد می‌کنند و می‌گویند:

«أما مِلَّت باید بیدار باشد، بدانند چه اتفاقی دارد می‌افتد [تا] بعضی از تبلیغاتچی‌های موجب‌بگیر دشمن و بعضی از تبلیغاتچی‌های بی‌مزد و موجب -از روی ساده‌لوحی- نتوانند افکار عمومی را گمراه کنند. یکی از ترندها و خلاف‌گویی‌ها این است که این جور القا کنند به افکار عمومی مردم که اگر ما در قضیه‌ی هسته‌ای، تسلیم طرف مقابل شدیم، همه‌ی مشکلات

۱- سوره مبارکه توبه، آیه ۷۷

۲- سوره مبارکه روم، آیه ۱۰

۳- بیانات در جمع کارگزاران نظام، ۱۳۹۵/۳/۲۵

اقتصادی و معیشتی و غیره حل خواهد شد؛ این را دارند تبلیغ می‌کنند، البته تبلیغاتچی‌های خارجی با شیوه‌های کاملاً ماهرانه‌ی تبلیغاتی خط می‌دهند، در داخل هم بعضی از روی ساده‌لوحی و بدون اینکه نیت سوئی داشته باشند، بعضی هم واقعاً از روی غرض همین را دارند تبلیغ می‌کنند که اگر ما در این قضیه کوتاه آمدیم و تسلیم شدیم در مقابل طرف مقابل، همه‌ی مشکلات اقتصادی و مانند این‌ها حل خواهد شد؛ این خطا است.^۱

همچنین در بیاناتی دیگر فرمودند:

«در این مقطع زمانی، سیاست‌های استکبار و بخصوص و به‌طور خاص سیاست‌های آمریکا اقتضای آن است که یک تفکری تزریق بشود در میان ملت ما؛ اول در میان نخبگان جامعه و بعد از آن به تدریج به افکار عمومی منتقل بشود؛ یک تفکر خاصی تزریق بشود به افکار عمومی، آن سیاستی که مورد نظر آن‌ها است این است که وانمود کنند ملت ایران بر سر یک دوراهی قرار دارد و چاره‌ی دارد، هر اینکه یکی از این دو راه را انتخاب کند، آن دوراهی عبارت است از اینکه یا باید با آمریکا کنار بیاید، یا باید به‌طور دائم فشارهای آمریکا و مشکلات ناشی از آن را تحمل کنند؛ یکی از این دو راه ملت ایران باید انتخاب کند؛ این چیزی است که آن‌ها می‌خواهند، [البته] کنار آمدن با آمریکا به معنای کنار آمدن با هیچ دولت دیگری نیست. چون دولت آمریکا دارای ثروت، دارای دستگاه‌های تبلیغاتی وسیع، دارای سلاح‌های خطرناک و دارای امکانات بسیاری است، کنار آمدن با دولت آمریکا ناگزیر، به معنای قبول تحمیل‌های آن دولت است. طبیعت توافق با آمریکا همین است، همه‌جا همین جور است؛ کشورهای دیگر هم که در هر مسئله‌ای با آمریکا توافق می‌کنند، در پیش این است که از مواضع خودشان به نفع طرف مقابل عقب‌نشینی می‌کنند بدون اینکه طرف مقابل به نفع آن‌ها یک عقب‌نشینی قابل توجهی انجام بدهد.»^۲

اما اگر در این پیچ تاریخی دچار اشتباه شویم، خسارت‌های بسیاری گریبان گیر ما خواهد شد. رهبری در این باره به صراحت فرمودند:

«اگر ملت ایران بخواهد به آن هدف‌ها برسد، بخواهد این راه را ادامه بدهد، باید راه امام بزرگوار را درست بشناسد، اصول او را درست بشناسد، نگذارد شخصیت امام را تحریف کنند که تحریف شخصیت امام، تحریف راه امام و منحرف کردن مسیر صراط مستقیم ملت ایران است. اگر راه امام را گم کنیم یا فراموش کنیم یا خدای نکرده عمداً به کنار بگذاریم، ملت ایران سیلی خواهد خورد. همه باید بدانند که هاضمه‌ی سیری ناپذیر استکبار جهانی چشم از

۱- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۱۲

۲- بیانات مقام معظم رهبری در حرم مطهر امام رضا (ع)، ۱۳۹۵/۱/۱

کشورشان برنداشته است؛ یک کشور بزرگ، یک کشور ثروتمند، یک کشور واقع شده‌ی در یک چهارراه حساس جهانی، برای قدرتمندان دغل باز عالم خیلی مهم است. این‌ها دست از طمع خود برنداشته‌اند، چشم برنداشته‌اند؛ فقط آن وقتی عقب خواهند نشست که شما ملت ایران آن چنان قدرتی پیدا کنید، آن چنان پیشرفتی پیدا کنید که امید آنها قطع بشود. اینجا است که خطر تحریف امام اهمیت پیدا می‌کند.^۱

برجام اسم رمز تغییر...

امروز «برجام» به کلیدواژه و اسم رمز مشترک دشمن و غرب پرستان داخلی تبدیل شده است. اسم رمز تغییر رفتار جمهوری اسلامی و هرروز سخن از برجام تازه‌ای به میان می‌آورند. اتفاقی که با انتقاد شدید مقام معظم رهبری در سخنرانی نورزوی سال ۱۳۹۵ در حرم مطهر امام رضا (ع) روبرو شد.

برجام تنها یک رخداد سیاسی در عرصه‌ی هسته‌ای نیست، برجام، محصول یک تفکر است. تفکری که به‌گونه‌ای خاص به سیاست خارجی، اقتصاد و فرهنگ می‌نگرد. تفکری که اگر ریشه‌های بنیادین و مبنایی آن مورد بررسی قرار گیرد، سر از برداشته‌های خاص، حداقلی و گاه غلط از دین درمی‌آورد.

پس اهمیت برجام تنها از منظر یک توافق هسته‌ای نیست، بلکه برجام یک نمونه از مدل امید بستن و اعتماد به غرب و آمریکا است. برجام تجربه‌ای است از دست کشیدن از خط قرمزها و فراموشی انقلابی گری و تبدیل شدن به کشور مطبوع نظام سلطه. برجام نمونه‌ای است از دادن امتیازهای نقد به طرف مقابل و دریافت «بده‌های نسبی» که به تعبیر رهبری چیزی جز «خسارت محض» نیست. برجام، کلید نفوذ است به تعبیر رهبری فرزانه انقلاب؛ مذاکره بهانه است، مذاکره وسیله برای نفوذ است، مذاکره وسیله برای تحمیل خواست‌ها است.^۲

دیپلماسی اعتدالی، دیپلماسی انفعالی

در همین دوران که سیاست ایستادگی، مقاومت و عزت کنار گذاشته شد و رویکرد اعتدال و کرنش در برابر استکبار در پیش گرفته شد، اعتدال نیز دچار افراط شد و خسارت‌های فراوانی برای کشور به بار آورد. دولتمردانی که از بی‌تدبیری‌های دولت پیشین در قطع رابطه با دنیا

۱- بیانات مقام معظم رهبری در بیست و ششمین مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۴/۳/۱۳۹۴

۲- بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۹۴

سخن می‌گفتند و بر این باور بودند که تنها ایشان زبان سخن گفتن با دنیا را می‌دانند، تجربه‌های دردناکی برای سیاست خارجی ایران رقم زدند. در این دوران حتی کشورهای کوچکی مانند جیبوتی و مالدیو و بسیاری از کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس با ایران قطع رابطه کردند. در همین دوران بود که در عربستان سعودی قریب به ۵۰۰ حاجی ایرانی کشته شدند ولی این کشور نه تنها عذرخواهی نکرد که رابطه خود با ایران را نیز قطع نمود. در همین دوران بود که برای اولین بار پس از ۳۰ سال زائران ایرانی از حضور در حج تمتع محروم شدند. در این روزگار بود که ایران نه تنها در برابر بی‌حرمتی‌ها و توهین‌های دیگر کشورها اعتراض نکرد که در بسیاری از موارد خضوع و کرنش نیز از خود نشان می‌داد. حتی در برابر کشته شدن صدها نافر ایرانی و رفتارهای وقیحانه سعودی علیه ایران مشی انفعال در پیش گرفته شد که در همین دوران بود که دولت‌های مختلف دنیا مانند آمریکا و کانادا به خود اجازه غارت دارایی‌های ایران به بهانه‌های واهی را دادند و اموال ایران را رسماً مصادره نمودند. در اجلاس همکاری‌های اسلامی در تونس به حضور رئیس‌جمهور ایران، بیانیه‌ای علیه ایران قرائت شد. در این دوران بود که اقتدار سال‌های قبل در عرصه‌ی بین‌الملل جای خود را به انفعال و التماس داد. شاید بی‌راه نباشد دید اسناد اعتدال را دیپلماسی انفعال و التماس بخوانیم. برای اولین بارها پس از انقلاب در این مسئولین دولتی سخن از شکستن تابوی ارتباط با آمریکا و باز شدن سفارت آن‌ها در ایران به میان آمد. برای اولین بار رئیس‌جمهور ایران با رئیس‌جمهور جنایتکار آمریکا تلفنی گفتگو کرد و وی را فردی مؤدب و باهوش خواند. برای اولین بار وزیر امور خارجه با وزیر خارجه آمریکا قهرمان و دلاهروی سازمان ملل به صورت اتفاقی با رئیس‌جمهور آمریکا دست دادند.

ایران انقلابی که روزی رهبران سودای محو کامل نظام سلطه را در سمی پروراند و در سپهر سیاست فریاد می‌زد، امروز مسئولین دولتی آن با آمریکایی‌ها دورگ می‌شوند و می‌گویند و می‌خندند و عکس یادگاری باهم می‌گیرند. باهم برای صلح جهانی مصاف می‌خورند و گریه می‌کنند. آمریکا آن‌ها را تهدید می‌کند و ایران را حامی تروریست و خطری برای صلح جهانی می‌خواند و مسئولین ایرانی تنها لبخند می‌زنند و ابراز امیدواری می‌کنند که آمریکا دست از رفتارهای غیر سازنده بردارد.

گویی ورق سیاست در ایران برگشته و کسانی در پی تغییر همه چیز از آرمان و استقلال گرفته تا عزت و غیرت و اندیشه دینی هستند.

همه‌ی این رویدادها و اتفاق‌های ناگوار در سپهر سیاست خارجی ایران، محصول تغییر رویکرد در برداشت‌های دینی و عدول از انقلابی‌گری بود. دشمن این را خوب فهمیده بود و خطر

انقلاب زدایی دیگر نهادهای مهم کشور را نیز تهدید می‌کرد. مقام معظم رهبری بارها به دولت تذکر دادند نباید نیروهای انقلابی از صحنه طرد شوند. تأکید بر انقلابی ماندن به ترجیع‌بند بیانات رهبری در سال‌های اخیر تبدیل شد تا جایی که در دیدارهای گوناگون فرمودند:

حوزه علمیه باید انقلابی باقی بماند...

مجلس خبرگان باید انقلابی بماند...

مجلس شورای اسلامی باید انقلابی بماند...

قوه قضائیه باید انقلابی بماند...

و...

مسیر پایان‌ناپذیر واگذاری امتیاز به غرب و عقب‌نشینی از موضع عزت و قدرت تا جایی پیش رفت که رهبری در جمله‌ای صریح فرمودند:

«من این حرف را شانزده بار زیاد ده بار گفته‌ام، باز هم تکرار می‌کنم: ما هر جا به انقلاب تکیه کردیم، به روحیه‌ی انقلابی تکیه کردیم، پیش رفتیم؛ هر جا از ارزش‌ها کوتاه آمدیم، انقلاب را ندیده گرفتیم، از این گذشته، از آن گوشه‌اش زدیم، تأویل و توجیه کردیم، برای خوشایند عناصر استکبار که دشمنان اصلی اسلام و دشمنان اصلی این نظام‌اند، مدام حرف را جویدیم، حرف را خوردیم، تکیه ماندیم؛ قبحیه این جور است. راه پیشرفت ایران اسلامی، احیاء روحیه‌ی انقلابی و احیاء روحیه‌ی مجاهدت است.»^۱

سخن از «احیاء روحیه‌ی انقلابی و مجاهدت» برای اولین بار بود که به این صراحت مطرح می‌شد. تأکید بر احیاء روحیه‌ی انقلابی یعنی احیاء روحیه و مشی در فضای اداره کشور رنگ‌باخته است و فقدان آن در همه‌جا لمس می‌شود. آثار منفی‌اش پیامدهای نامبارک بسیاری به همراه داشته است.

تمام این اتفاقات ریشه در رویکردهای بنیادین و قرائت‌های این جریان فکری از اسلام و انقلاب داشت. گزاره‌های زیر تنها بخشی کوچک از نگرش این دولت بدست‌یافت خارجی است: حسن روحانی ابراز داشت: آمریکا یک واقعیت در دنیای امروز است که نمی‌توانیم آن را انکار کنیم. چون یک ابرقدرت است. قدرت اول اقتصادی و علمی و نظامی را در دنیا دارد و در مجامع بین‌المللی تأثیرگذار است.^۲

حسن روحانی در دانشگاه شریف گفت: آمریکایی‌ها کدخدای ده هستند، با کدخدا بستن

۱- بیانات در دیدار خانواده‌های شهدای هفتم تیر و جمعی از خانواده‌های شهدای مدافع حرم، ۱۳۹۵/۴/۵

۲- سایت انتخاب، کد خبر: ۱۰۵۴۲۶

راحت‌تر است.^۱

وی در صحبتی دیگر گفت: یک روز این سفارت‌ها بازگشایی خواهد شد اما آنچه مهم است، نوع رفتار است. در این خصوص، کلید در دست آمریکایی‌هاست.^۲

سخنان بسیاری که بوی تغییر رویکرد در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران را می‌داد و درحالی‌که رهبری معظم انقلاب مذاکره با آمریکا را تنها در موضوع هسته‌ای مجاز اعلام نمودند، رئیس‌جمهور و دیگر اعضای دولت به روشنی سخن از مذاکره هسته‌ای برای هدفی دیگر یعنی عادی‌سازی روابط با آمریکا به میان می‌آوردند. دولت یازدهم برای توجیه رفتار غیرمک‌جی، خیرانقلابی خود به تفسیر غلط از تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع) نیز روی آورد که در نوع خود امر بی‌سابقه بود.

تفسیر تاریخ استبداد خرد - برجام ...

چهارشنبه ۳۰ مهر ۱۳۹۳ در شانزده ماه محرم بود که حسن روحانی در سفر استانی خود در اجتماع مردم زنجان گفت:

درس و پیام امام حسین (ع) درس برادری و وحدت، گذشت و قبول توبه از یکدیگر است و درس کربلا هم درس تعامل سازنده و مذاکره در چارچوب منطق و موازین هست. روحانی افزود: در شب تاسوعا امام حسین (ع) خیمه‌ای برپا کرد و عمر سعد را به مذاکره دعوت نمود؛ امامی که آگاه است که فردا او و یارانش توسط همین عمر بن سعد و یاران نادانش به شهادت خواهند رسید، اما خواست که با دنیا اتمام حجت کند و از همین رو در آن شب، ساعت‌ها با عمر سعد مذاکره کرد تا نتیجه رویارویی آنان به جنگ ختم نشود.

این سخنان با واکنش صریح رهبری روبرو شد؛ ایشان نیمه‌عهر ماه امسال و در دیدار فرماندهان نیروی دریایی سپاه پاسداران هدف طرح موضوع مذاکره از طرف جبهه استکبار را «نفوذ» دانستند. رهبر انقلاب عنوان کردند که ما با اصل مذاکره‌ای با دشمن مخالف نیستیم اما برخلاف همه‌ی کشورهای اروپایی و غیره، با مذاکره با آمریکا مخالفیم. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای فرمودند:

«وقتی صحبت مذاکره می‌شود، می‌گویند آقا شما چرا با مذاکره‌ی با آمریکا مخالفت می‌کنید؟ خب امیرالمؤمنین هم مذاکره کرد با فلان کس، امام حسین هم مذاکره [کرد]. خب این‌ها نشان‌دهنده‌ی سهل‌انگاری است، نشان‌دهنده‌ی نرسیدن به عمق مسئله است. این جور

۱- سایت انتخاب، کد خبر: ۱۹۱۶۱۶۱

۲- سایت انتخاب، کد خبر: ۲۶۸۱۵۳

نمی‌شود مسائل کشور را تحلیل کرد؛ با این نگاه عامیانه و ساده‌اندیش نمی‌شود به مصالح کشور رسید. اولاً امیرالمؤمنین که با زبیر یا امام حسین که با ابن سعد حرف می‌زنند، او را نصیحت می‌کند؛ بحث مذاکره‌ی به معنای امروزی نیست؛ مذاکره‌ی امروزی یعنی معامله، یعنی یک چیزی بده، یک چیزی بگیر. امیرالمؤمنین با زبیر معامله می‌کرد که یک چیزی بده، یک چیزی بگیر؛ امام حسین با ابن سعد معامله می‌کرد که یک چیزی بده یا یک چیزی بگیر؟ [هدف] این بود؟

تاریخ را این‌جو می‌فهمید؟ زندگی ائمه را این‌جو تحلیل می‌کنید؟ امام حسن رفت نهیب زد، نصیحت کرد، گفت از خدا بترس؛ امیرالمؤمنین زبیر را نصیحت کرد، خطره‌ی زمان بیغمیر را یادش آورد و گفت از خدا بترس؛ اتفاقاً اثر هم کرد، زبیر خودش را از جنگ کنار کشید. امروز مذاکره به این معنا نیست؛ برای اینکه ما با آمریکا که شیطان بزرگ است، باید مذاکره کنیم عذّه‌ای واقعاً با نگاه سهل‌انگارانه و عوامانه و بدون فهم حقیقت حال مثال می‌آورند و در روزنامه می‌نویسند، در سایت می‌نویسند و در سخنرانی می‌گویند که چرا امیرالمؤمنین با زبیر مذاکره کرد؟ شما با آمریکا مذاکره نمی‌کنید؟ یعنی این قدر اشتباه در فهم مسئله [وجود دارد]. این که حامل این معنا مذاکره نبود.

اگرچه طرح ناقص اسلام در قالب اسلام رحمانی در دوران اصلاحات شروع شد اما در این دولت یازدهم و توسط شخص حسن روحانی در این مسئله بارها بازگو شد. روحانی در همایش بین‌المللی وحدت اسلامی به تکرار دوبار این مفهوم پوچ آن‌هم برای شرکت‌کنندگان بین‌المللی این همایش اهتمام داشت، او کوشید اسلام رحمانی را سیره پیامبر اعظم معرفی کند:

«اگر ما امروز می‌خواهیم به ندای پیامبر اسلام (ص) پاسخ مثبت بدهیم، همه باید در حد خودمان در این شرایط فریادمان فریاد وحدت و پایان خشونت و معرفی اسلام رحمانی و سیره پیامبر برای جهانیان باشد و در نهایت باید به یکدیگر نزدیک شده و برای آینده میای اسلامی که به نفع همه ملت‌های اسلامی باشد کار کنیم.»

این سخنان و اکنش رهبر انقلاب اسلامی را به دنبال داشت:

«گاهی یک شعارهایی داده می‌شود، شعارهای به‌ظاهر اسلامی که باطناً اسلامی نیست؛ از جمله‌ی چیزهایی که اخیراً خیلی رایج شده و انسان می‌شنود در نوشته‌ها و در گفته‌ها، «اسلام رحمانی» [است]؛ خب، کلمه‌ی قشنگی است، هم اسلامش قشنگ است، هم رحمانی‌اش قشنگ است؛ اما یعنی چه؟ تعریف اسلام رحمانی چیست؟ اسلام رحمانی که گفته می‌شود، قضاوتش در مورد مؤمن، در مورد غیر مؤمن، در مورد کافر، در مورد دشمن، در مورد

کافر غیر دشمن چیست؟ همین‌طور پرتاب کردن یک کلمه بدون عمق‌یابی، کاری است غلط و احياناً گمراه‌کننده. بعضی‌ها که در حرف‌ها و نوشته‌ها و اظهارات این تعبیر «اسلام رحمانی» را به کار می‌برند، انسان مشاهده می‌کند و خوب احساس می‌کند که این اسلام رحمانی یک کلیدواژه‌ای است برای معارف نشئت گرفته‌ی از لیبرالیسم، یعنی آن چیزی که در غرب به آن لیبرالیسم گفته می‌شود.

دو دیدگاه کلان، دو مسیر برای ادامه انقلاب ...

اولی: بار مردم معظم رهبری بودند که به‌طور صریح پرده از وجود جریان و تفکری متمایز از جریان تفکر امام در عرصه‌ی سیاست خارجی برداشتند. ایشان در سخنرانی نوروزی ۱۳۹۴ در حرم مطهر امام رضا (ع) فرمودند:

«در نگاه کلان به اقتصاد، سه درمان دو جور نگاه وجود دارد. من خواهش می‌کنم بخصوص صاحب‌نظران و همچنین جوانان مایه‌ی مردم عزیزمان به این نکته توجه کنند که دو جور نگاه به رونق اقتصادی و پیشرفت اقتصاد وجود دارد»^۱

«یک نگاه می‌گوید که ما پیشرفت اقتصادی را باید از ظرفیت‌های درون کشور و درون مردم تأمین بکنیم. ظرفیت‌های بسیار زیادی در کشور وجود دارد که از این ظرفیت‌ها یا استفاده نشده است یا درست استفاده نشده است؛ از این ظرفیت‌ها استفاده کنیم؛ [یعنی] اقتصاد درون‌زا؛ اقتصادی که مایه‌ی خود و مایه‌ی خود را از درون کشور و از امکانات کشور و از توانایی‌های مردم خودمان به دست می‌آورد. این یک نگاه است که مگرند برای رونق اقتصادی نگاه کنیم به امکانات درونی کشور و استعدادها را و ظرفیت‌ها را به‌مناسبت، آن‌ها را به‌درستی به کار بگیریم. [آن وقت] اقتصاد رشد خواهد کرد، نمو خواهد کرد. این یک نگاه.»^۲

«نگاه دوم به اقتصاد کشور نگاه به پیشرفت اقتصاد با استفاده از کمک بیرون از مرزها است؛ می‌گوید سیاست خارجی مان را تغییر بدهیم تا اقتصاد ما درست بشود، با فلاں مستکبر کنار بیاییم تا اقتصاد رونق پیدا کند، تحمیل قدرت‌های مستکبر را در بخش‌های گوناگون و مسائل گوناگون بپذیریم تا اقتصادمان رونق پیدا کند؛ این هم نگاه دوم است. امروز شرایط کشور به ما نشان داده است که این نگاه دوم یک نگاه کاملاً غلط و عقیم و بی‌فایده است. ... امروز خارجی‌ها و رؤسای قدرت‌های مستکبر می‌خواهند همین نگاه دوم را در مردم ما تقویت کنند، من پیام رئیس‌جمهور آمریکا را که به مناسبت عید نوروز خطاب به مردم ایران

۱. بیانات در حرم مطهر رضوی در تاریخ ۱۳۹۴/۱/۱

۲. بیانات در حرم مطهر رضوی در تاریخ ۱۳۹۴/۱/۱

کرده است دیدم؛ او در این پیام می‌گوید که شما بیایید حرف‌های ما را قبول بکنید؛ درواقع محتوا و محصول حرف او این است می‌گوید در مذاکرات هسته‌ای آن چیزی را که ما به شما دیکته می‌کنیم این را شما قبول بکنید تا در کشور شما کار به وجود بیاید، تا سرمایه به وجود بیاید تا فعالیت اقتصادی در کشور شما راه بیفتد؛ یعنی همین نگاه دؤم. این نگاه، نگاهی است که هرگز به نتیجه نخواهد رسید؛ باید نگاه کنیم به درون کشور، ظرفیت‌های درونی بسیار است.»^۱

این روکرد ه‌چند اکنون از بستر دغدغه‌های اقتصادی و در جهت بهبود و رونق اقتصادی، تغییر سیاست خارجی را توجیه می‌کند، اما گویای وجود تفکری متفاوت در لایه‌های پیشین و پیچیده‌ی دیگر است. اساساً توافق هسته‌ای هم برای این جریان داخلی بهانه بود و هم برای دولت‌های غربی و به خصوص آمریکا. فارغ از اینکه برجام دارای چه نقاط آسیب و ضعفی است باید دید چه روکرد کلانی بر آن حاکم بوده و اساساً چه تحلیل‌های کلانی پیرامون آن وجود داشته است.

نمونه‌هایی که گذشت هم نشان می‌دهد جریانی در کشور وجود دارد که دارای قرائتی متفاوت از اسلام و انقلاب است. قرائتی که با مکتب امام راحل که ما آن را اسلام ناب می‌دانیم دارای تفاوت‌های صریح و روشن و نگران‌کننده است. این تفکر است که برجام می‌سازد، عقب‌نشینی می‌کند و به جای فتح الفتوح، خسارت‌های محض به بار می‌آورد.

درباره این اثر:

در فصل اول می‌کوشیم از منظری کلان به تحلیل مذاکره هسته‌ای، اهداف پشت پرده دشمن از مذاکرات و نیز تحلیل راهبردی مناسبات ایران و نظام سلطه و آمریکا بپردازیم. اساساً مسئله‌ی اصلی ما مذاکره‌ی هسته‌ای نیست، بلکه نگرانی فراتر از انرژی هسته‌ای است، نگرانی امروز مقام معظم رهبری، خارج شدن انقلاب از ریل اصلی و صراط مستقیم مکتب امام است. مسئله‌ی هسته‌ای تنها بهانه‌ای در این مسیر و گام اول از یک پروژه‌ی بلندمدت است.

در فصل دوم به بررسی برجام از منظر مقام معظم رهبری می‌پردازیم. معظم له طی سه سال مذاکرات هسته‌ای از زوایای گوناگونی به تحلیل این پدیده و تبیین مسیر صحیح پرداختند. حجم و اهمیت این گفتارها تا آنجا است که فصلی مستقل می‌طلبید. بیانات رهبری، چارچوب‌های کلانی برای تحلیل سیاسی و فهم صحیح شرایط کنونی به دست می‌دهد. البته تنظیم و تدوین همه بیانات معظم له پیرامون مذاکرات هسته‌ای، کتابی مستقل می‌طلبید.

در فصل سوم به بررسی نقص‌ها و کاستی‌ها و آسیب‌های برجام از زاویه‌ی فنی، سیاسی، راهبردی، امنیتی و حتی فقهی می‌پردازیم. این توافق بی‌تردید در تاریخ سیاسی ایران ماندگار خواهد شد و آیندگان از منظری واقع‌بینانه به تحلیل آن خواهند پرداخت. هرچند امروز دولت یازدهم اجازه نقد آزاد و بررسی همه‌جانبه این توافق را نمی‌دهد و یکسره آن را توافقی تاریخی و فتح الفتوح و آفتاب تابان می‌نامد و با سیطره‌ی رسانه‌ای واقعیت را به‌گونه‌ای دیگر نشان می‌دهد، و «دانستن حق مردم است» و «زنده باد مخالف من» طنزهای گریه‌آور این دوران شده‌اند. اما روزی فرامی‌رسد که پرده‌ها کنار می‌رود و واقعیت از پس آن نمایان می‌شود که چگونگی منافع ملی در معرض خطرهای جدی قرار گرفت.

در این فصل کوشیده‌ایم بیشتر مقالات تولیدشده از سوی صاحب‌نظران عرصه‌های گوناگون پیرامون برجام را گردآوری کنیم تا این سرمایه‌ی فکری عظیم در تاریخ سیاسی ایران ثبت و ماندگار شود تا آیندگان بدانند که ایران اسلامی دلسوزان بسیاری داشت که در خلال این مذاکرات و قبل و بعد از آن به شفافیت از سردرمدندی تذکراتی به دولت دادند ولی انتقادناپذیری دولت مانع از شنیدن واقعیت گردید. جوانان این مرزوبوم باید بدانند برجام که امروز پیروزی بزرگ تاریخ ایران نامیده می‌شود، چه غلظه‌های جبران‌ناپذیر و خسارت‌های بزرگی را در پی داشته است. ما نیز (مانند دولت یازدهم) با این باوریم که باید برجام در مدارس تدریس شود و در آینده درس‌نامه‌ای با همین عنوان تولید خواهیم نمود تا جوانان میهن بدانند انحراف از خط اصیل انقلاب اسلامی، چه آفاتی در پی خواهد داشت.

در فصل چهارم به بررسی برجام از منظر آمریکایی‌ها می‌پردازیم، زیرا در بین سخنان آن‌ها می‌توان به صراحت خصومت و دشمنی را دید و اهداف خصم به آن‌ها را بدون هیچ سانسوری مشاهده کرد. این فصل نشان می‌دهد خوش‌بینی مفرط و سیرمطلق دولت یازدهم به امریکا و غرب، هیچ‌گونه پایه‌ی واقعی نداشته و سرابی بیش نبوده است.

فصل پنجم، فرجام برجام است. پرونده‌ی این فصل همچنان گشوده باقی خواهد ماند، زیرا گذر زمان است که آثار و پیامدهای منفی و پر شمار برجام را نمایان خواهد کرد. آنچه تاکنون از برجام و آثار آن پدیدار شده است، در این فصل به تصویر کشیده می‌شود. آمریکایی‌ها کمتر از یک روز پس از امضای برجام به تحریم‌های جدید علیه ایران پرداختند و هرروز بر رفتارهای خصمانه خود افزودند تا ملت ایران بداند لبخند به دشمن و اعتماد به آن نتیجه‌ای جز خسارت و تحقیر در پی نخواهد داشت. در این فصل فهرستی از اقدامات امریکا در پسابرجام ارائه می‌گردد.

در پایان کتاب، یادداشتی به‌عنوان ضمیمه آورده شده است. کتابشناسی نقد مذاکرات

هسته‌ای در دولت یازدهم عنوان این ضمیمه است که می‌کوشد کتاب‌های تولیدشده در موضوع مذاکرات در سال‌های اخیر را معرفی اجمالی نماید.

این کتاب، سندی برای ثبت در تاریخ سیاسی کشور است تا منبعی برای تحلیل‌های مستند و دقیق از برجام باشد. براساس این کتاب می‌توان متن‌های درسی نقد و بررسی برجام برای سطوح گوناگون دانشجویان، طلاب و اساتید و مدیران کشور فراهم آورد.

بررسی کارنامه دولت یازدهم در عرصه‌ی سیاست و فرهنگ و اقتصاد و خسارت‌های جبران‌ناپذیری که در این عرصه‌ها پدید آمده است، چندین جلد کتاب و پژوهش و مقاله می‌طلبد که در سال‌های بعد کارشناسان به ارائه‌ی آن‌ها خواهند پرداخت. در این مجال کوتاه، تنها برگی از این دوران خسارت‌بار را باهم ورق می‌زنیم تا عبرتی برای آیندگان باشد.

حسین ایزدی / منصور شریفی

حوزه علمیه قم

تابستان ۱۳۹۵